

Không ít người băn khoăn và nản lòng trả lời câu hỏi đó. Nhưng dự báo tương lai kinh tế của một quốc gia phải là công việc của cả một tổ chức lớn với đông đảo các chuyên viên, những khối tư liệu khổng lồ và một hệ vi xử lý đồng bộ. Không một công thức tính toán nào với một bộ vi xử lý đơn giản nào có thể đưa ra câu trả lời đúng đắn được. Trong trường hợp câu hỏi này, một lời giải chính xác bằng một con số sẽ là câu trả lời ít độ tin cậy nhất.

Mỗi cá nhân chỉ có thể trả lời bằng những ước đoán dựa trên các phương pháp nội suy, phân tích thống kê và so sánh các hiện tượng tương tự về địa lý và lịch sử. Mỗi lời giải sẽ chỉ dừng lại ở mức cảm nhận, nhưng đầu sao cũng là cảm nhận mang tính khoa học, chứ không phải sự bày tỏ thiện ý của một nhà ngoại giao hoặc một bạn hàng kinh doanh.

Trước hết cần nhắc lại các tiêu thức chủ yếu để thành Rừng: Bình quân GNP theo đầu người đạt ngang mức trung bình của thế giới; xuất khẩu quy mô lớn các sản phẩm chế biến kể cả các loại có kỹ thuật cao; tập trung cao độ đầu tư của các tổ chức kinh doanh đa quốc gia (1). Biểu hiện bên ngoài dễ nhận biết (và cũng dễ gây ngộ nhận) là tốc độ tăng trưởng GDP bình quân hàng năm nhanh (từ 7-8% tới 10-11%) và đô thị hoá phát triển mạnh (vượt trên 50% dân số trong nước). Một nước nông nghiệp (hoặc nông nghiệp lạc hậu) muốn NIC hóa (trở thành Rừng), thoát khỏi tình trạng lạc hậu, sản xuất nhỏ, phải tăng trưởng GDP chủ yếu bằng phát triển nhanh mạnh công nghiệp chế biến hiện đại kết hợp với thương nghiệp và dịch vụ quốc tế, tăng nhanh quy mô khối lượng và giá trị hàng xuất khẩu bằng các chế phẩm công nghiệp.

Thời gian hoá Rừng của mỗi quốc gia tùy thuộc chủ yếu vào khoảng cách giữa quốc gia đó với mức bình quân GNP theo đầu người của thế giới (TG), ở thời điểm khởi phát của quá trình hoá Rừng (giả thiết rằng các nhân tố chủ quan khác là tối ưu). Nếu khoảng cách quá lớn, thời gian hoá Rừng có thể rất lâu, thậm chí không thể thành Rừng.

Qua thực tiễn "hoá Rừng" của nhóm "Tứ Long" châu Á, trong thời gian qua (từ 1964 - 65 đến 1984 - 85), ta thấy giai đoạn này không dưới 15 - 20 năm. Lấy trường hợp CH Triều Tiên, một con Rừng có nhiều nét địa lý, lịch sử và trình độ phát triển kinh tế - xã hội tương đồng với Việt Nam làm thí dụ. Khởi phát từ một mức phát triển thấp với bình quân GNP theo đầu người dưới 200USD vào năm 1965 (thời điểm này mức trung bình của toàn thế giới là 615 USD/ người),

đến năm 1985, CH Triều Tiên đã đạt 2.320 USD/ người (so với TG là 2.700 USD) và đến 1990, CH Triều Tiên đã đạt 5.400 USD/ người (so với TG là 4.200 USD). Cơ cấu kinh tế của CH Triều Tiên đã chuyển từ chỗ nông nghiệp chiếm ưu thế so với công nghiệp trong cơ cấu GDP (38% so với 25%) tới chỗ công nghiệp chiếm tỉ

BAO GIỜ VIỆT NAM THÀNH RỪNG

PGS. VĂN THÁI

trọng cao nhất (45% GDP) trong khi nông nghiệp chỉ chiếm vai trò thấp (10% GDP). Trong công nghiệp thì ngành chế biến chiếm tỉ trọng cao (26% GDP). Chính vì vậy mà xuất khẩu của CH Triều Tiên đã tăng với tốc độ nhanh từ dưới 0,5 tỉ USD vào năm 1965, vượt tới trên 30 tỉ vào năm 1985, và trên 60 tỉ vào năm 1990, trong đó hơn 90 % là hàng công nghiệp chế biến. Tỉ trọng tổng giá trị hàng xuất khẩu của CH Triều Tiên đạt xấp xỉ 30% quy mô GDP. CH Triều Tiên là một trong những nước có mức tăng về xuất khẩu nhanh vào bậc nhất thế giới và do đó đã trả được những khoản nợ lớn, đến năm 1990 tổng số nợ nước ngoài chỉ còn khoản 30 tỉ USD, tương đương 12% quy mô GNP cùng niên hạn. Do công thương nghiệp dịch vụ phát triển nhanh mà tỉ trọng dân thành thị từ 35% dân số (1965) đã tăng lên tới 72% dân số (1990). Quy mô thu hút vốn đầu tư của nước ngoài ở CH Triều Tiên đến năm 1981 đã lên tới 835 dự án với 1.276 tỉ USD, bình quân trị giá mỗi dự án đầu tư xấp xỉ 1,5 USD và ngày càng tập trung vào các ngành công nghệ kỹ thuật cao, dịch vụ tài chính, tiền tệ.

Một số nước Đông Nam Á khác có tốc độ tăng trưởng GDP nhanh trong giai đoạn 1965 - 80 với tỉ lệ tăng bình quân hàng năm trên 7% như Indonesia, Thái Lan, Malaysia, nhưng cũng chưa thể "hoá Rừng" được vì chưa lọt vào 3 tiêu thức đã nêu trên.

Bình quân GDP theo đầu người của các nước đó năm 1990 là: Indonesia: 570 USD/ người, Thái Lan: 1.420 và Malaysia: 2.320 (2).

Với các chỉ số trên, khoảng cách

của Malaysia tới điểm "hoá Rừng" gần nhất và có thể thành Rừng trước sau năm 2.000; Thái Lan khó thể sớm trước năm 2.005 Indonesia không thể trước năm 2.0

Đối với nước ta, việc ước định thời điểm hoá Rừng khó khăn hơn nhiều vì những lý do sau đây:

- Việt Nam chưa thực sự bước vào khởi điểm của quá trình "hoá Rừng", vì tốc độ tăng trưởng GDP của chúng ta chưa vượt quá 6% (bình quân trong những năm gần đây).

- Khoảng cách của chúng ta với mức bình quân GNP theo đầu người trên TG hiện nay là quá (200 - 300 USD so với 4.200 USD năm 1990)

- Trong cơ cấu GDP, nông nghiệp chiếm tỉ trọng lớn (39%) trong khi công nghiệp chiếm tỉ trọng nhỏ (19%); (3)

- Xuất khẩu tăng nhanh trong những năm gần đây nhưng tổng trị giá hàng xuất khẩu còn nhỏ: dưới 1 tỉ USD, trong đó hơn 80% là nông sản, lâm hải sản, khoáng sản và hàng thủ công nghiệp; bình quân khách ngoại thương theo đầu người còn quá thấp (75 USD) so các nước NIC châu Á (6.400 USD) và so mức trung bình toàn thế giới (1.100USD)

Tỉ trọng dân thành thị của chúng ta thuộc nhóm nước thấp nhất (22% dân số), so với mức trung bình của thế giới là 50% (1990), còn các nước NIC Châu Á đều trên 70%, chứng tỏ công thương nghiệp dịch vụ của chúng ta phát triển chưa cao và nông nghiệp còn có năng suất thấp.

- Quy mô thu hút vốn đầu tư của nước ngoài tính đến năm 1991 vượt trên 500 dự án với gần 5 tỉ USD vốn đăng ký, nhưng phần lớn là các dự án nhỏ có trị giá bình quân dưới 0,01 tỉ và bình quân vốn đầu tư từ nước ngoài theo dân số mới đạt 75 USD/người (so với Triều Tiên năm 1981 30.000 USD/người).

Bao giờ Việt Nam có thể thành Rừng? Câu hỏi này đặt ra hơi sớm. Có lẽ nên hỏi là: bao giờ Việt Nam khởi sự bước vào giai đoạn "hoá Rừng"? Căn cứ vào thực trạng phát triển kinh tế - xã hội ở nước ta như năm gần đây, có thể trả lời rằng chúng ta đang bước dần tới vạch xuất phát của quá trình "hoá Rừng". Năm 1995 là năm khởi phát, tăng nhanh nhất cũng phải sau 20 - 25 năm nữa mới có thể "hoá Rừng" thành NIC (Newly Industrialized Countries).

(1) Xem bài "Rừng là gì?" của Văn Thái, PTKT số 29, tháng 3- 1993.

(2) The World Bank, World Development Report 1992.

(3) Tình hình kinh tế Việt Nam 1980-1991 Nxb. Thống kê, Hà Nội, 1992.